

המשך מעמוד הקודם

גמור, ומותר יהיה להרסו ולנפצו, ואינו בכלל לא תעשו כן לה' אלקיכם, ויש בזה חוצפא והעזה כלפי שמיא והוא חילול ה', ורק קרבן תחת כיפת השמים זה מה שהותר להם ולא יותר, כי קרבן שמקריבין אותו תחת כיפת השמים, משמעותו שהוא נקרב לה' אלקי השמים, ואלקי השמים, אלקי כל העולם הוא, אשר ע"כ כל נברא בצלם הותר בו, ויש להם אפשרות להביא קרבן אמנם רק לה' הנראה להם מרחוק, וגם בקרבנות גופא יש להם הגבלה שרק עולות שהוא כולו עבודה ועולה על המזבח כליל, זה מה שמותר להם להקריב, אכן שלמים אין מקריבין, כי קרבן שלמים מורה על אהבה ושלמות וידדות. (עיין קרן אורה זבחים קטז. ד"ה כמ"ד). אכן בבית קדשנו ותפארתנו שעם ישראל בנה, שם מותר להם להביא קרבנותיהם, וברמב"ם מעשה הקרבנות פ"ג ה"ד מבואר, דגם בבית המקדש אין מקבלים מהן אלא עולות, אכן שהאומות יבנו מקדש המורה שהקדוש ב"ה שוכן בתוכם, לא מצאנו להם שום היתר.

יב

סמך לאיסור זה מצאתי במדרש תנחומא סוף ויקרא, ד"א איש כי יפליא, אף האומות אומרות במה אקדם ה' איכף לאלקי מרום, הירצה ה' באלפי אלים, ברבבות נחלי שמן, האתן בכורי פשעי פרי בטני חטאת נפשי (מיכה ו) אמר להם הקב"ה לאומות העולם, בניכם אתם מבקשים להקריב לכבודי (בתמיה) איני מבקש לא בניכם ולא

קרבנותיכם, אלא לבני נתתי פרשת קרבנות ופרשת ערכין שקרבנותיהם חביבים לפני, וכן הוא אומר טוב מעט לצדיק, תדע לך תחלתו של ספר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (ויקרא א,ב) מכם ולא מהאומות. ע"כ. הרי הדברים ברורים אף לגבי קרבנות. אמנם מדרש זה צ"ע, מגמרא מפורשת (חולין ה.), "אדם כי יקריב מכם" מכם ולא כולכם להוציא את המומר, מכם, בכס חלקתי ולא באומות, שמהם, אפילו מן המומר מקבלים, (ועיין מנחות עג. ורמב"ם מעשה הקרבנות פ"ג).

יג

עכ"פ לגבי בית מקדש אין הוה אמינא שיהיה מותר להם לבנות. ומפי אבא מארי הצדיק הנשגב זצוק"ל שמעתי דהגאון הקדוש ראש כל בני הגולה רבי יהושע לייב דיסקין זצוקללה"ה. היה נוהג שאף לפני גוי ערבי לא היה עובר בשעה שהשתחוה לקל יחיד בתפלה, וכשספרתי זאת לרבינו הגאון רבי לייב שליט"א, אמר לי שיתכן שהנהגה הזו אינה מעיקרא דדינא רק היא חומרא גדולה, ורבנו הקדוש רבי יהושע לייב זצוק"ל נהג סלסול בעצמו, לגודל נוראות קדושתו. ונימוקו עמו, כי לעולם אין השכינה מצויה אצל אומות העולם ואינה באה כלל אצל שום גוי, ואף בשעת תפלתו, אף אם יכוון לבו אל ה', על כן נראה שאין איסור לעבור לפני גוי בשעה שמתפלל, כי הרי טעם האיסור בזה הוא מפני שמפסיק בין המתפלל לשכינה, וזה שייך רק

בעם ישראל, [והטעם השני לאיסור זה המובא באו"ח סימן קב בביאור הלכה, גם הוא לא שייך במשתחוה עיי"ש] "ומי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו" כתיב, הרי מפורש שרק אלינו קרוב הוא, ולגוים אין ה' יתברך קרוב, אף בשעה שהם קוראים אליו ומתפללים לפניו.

יד

והנה ענינו הפנימי של המקדש, קיים תמיד בעם ישראל אף לאחר חורבן הבית, כמו שניבא הנביא, "לכן כה אמר ה' אלוקים כי הרחקתם בגוים וכי הפיצותם בארצות ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם" (יחזקאל יא), אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל (מגילה כט.), ואיתא שם שבבתי כנסיות שבבבל, בהוצל ובנהרדעא, היו גילוי שכינה, ואבוא דשמואל ולוי כשהגיעה השכינה לשם, שמעו קול רגשא, קול המולה, של השכינה והפמליא של מעלה, ובכל עת ובכל מקום שכינה שורה בבתי כנסיות, וממילא כל אחד יכול לזכות שם לדבקות ולרוח קודש, כדאיתא בגמרא (ברכות ו), אמר רבין בר רב אדא אמר ר' יצחק מנין שהקב"ה מצוי בבית הכנסת שנאמר אלקים נצב בעדת א-ל, (תהלים פב), הרי שאפילו במקדש מעט הקב"ה מצוי, וקדושת ביהכנ"ס הוא מכח השראת השכינה שבה, יהי רצון שתשרה שכינה בתוכם, ואהבתו ויראתו יתברך יבער בלבנו תמיד בלי הפסק בכל עת ובכל זמן ובכל מקום אמן.

הלכות חג בחג

המשך מעמוד 2

ואף שהוא ספק אם נקטינן כדעת הגי פוסקים דחזור בסעודת פורים, כדאיתא במשנ"ב שם, נראה דיש להחמיר מספק ולאמרו, שהרי אין זה ברכה לבטלה, ואין הפסק כזה מעכב. ועל דרך שכתב המג"א סימן רעא ס"ק יד 'ומספיקא בכל ענין צריך להזכיר דאין קפידא אם מזכיר שלא לצורך' ועיין משנ"ב סימן ק"ח ס"ק יב.

[והטעם שלא תיקנו ברכה מיוחדת לאחר ברכת הארץ הוא כאמור משום שיכול לאמרו במקומו, נוסף על מה שכתב המהר"ם שיש בכך משום הפסק, דכיון שהוא עדיין באמצע ברהמ"ז הוי כמו בתפילה]. אמנם זה דווקא בסעודה הראשונה שאוכל בפורים ביום אבל בסעודה השניה או בסעודת ליל פורים דבהם לכו"ע אינו חוזר אם שכח על הניסים (כדאיתא במשנ"ב שם) אזי אפילו אם נזכר לפני ברכת רחם נא לא יאמרה שם. אולם אם שכח על הניסים וכבר התחיל לומר ברכת רחם, אזי לשיטה זו

מתורתו של רבינו שליט"א

שבפורים חייב לחזור, יש להסתפק האם יחזור לראש ברהמ"ז או יחזור לתחילת נודה לך.

דהנה הבאנו שני טעמים בדעת הרא"ש והרמב"ם מדוע דס"ל שאם שכח לומר יעלה ויבוא ורצה ברהמ"ז ונזכר אחר שהתחיל ברכת הטוב והמייטיב דחזור לראש, שיש אומרים דהיינו משום שכל ברהמ"ז נחשב כחדא ברכה, וי"א דהיינו משום שכשסיים ברכת ירושלים הוי כעקר רגליו.

ואם כן תלוי הדבר בטעמים אלו שאם הטעם משום שכולא ברהמ"ז הוא ברכה אחת, אם כן גם כאן שטעה בברכת הנדאה יש לו לחזור לתחילת ברמה"ז. אולם אם הטעם משום שאחר שסיים ברכת ירושלים הוי כעקר רגליו, אם כן כאן שעדיין עומד באמצע ברכת ירושלים, אינו צריך לחזור לראש כי אם לתחילת נודה לך.

אמנם להלכה למעשה כבר כתב המשנה ברורה שם שאין לחזור מכיון דהוי ספק שלא הוכרע, וספק ברכות להקל.

נכתב על ידי הרב י. מ. ו.